

Projecte *Transiciones a la democracia en el sur de Europa y América Latina: España, Portugal, Argentina y Chile, HAR2015-63657-P (2016-2019)*

Resum de resultats

El projecte ha permès un avanç rellevant en l'estudi dels processos de transició de dictadures a democràcies a dos països del sud d'Europa, Portugal i Espanya, i a dos d'Amèrica Llatina, l'Argentina i Xile. La comparació dels quatre processos ha posat en relleu la transcendència dels orígens i de les característiques de cada dictadura per a explicar els processos transicionals a la democràcia. Al mateix temps, la recerca reafirma la rellevància de la doble dimensió espacial i temporal per a explicar tant semblances com algunes de les diferències més notables dels quatre processos transicionals. Als anys 70, a Portugal i Espanya, l'escenari europeu post 68 i el procés d'integració comunitari van afavorir l'establiment de democràcies i la construcció d'estats del benestar. Als anys 80, a l'Argentina i Xile no va operar un context regional d'integració de democràcies i sí que el va fer el qüestionament de l'estat del benestar i l'auge de les polítiques neoliberals.

Conforme al projecte dissenyat, la recerca ha dirigit una particular atenció a l'estudi dels principals actors polítics i socials dels processos de transició, ampliant substancialment els coneixements sobre aspectes particularment rellevants dels quatre casos estudiats i qüestionant alguns tòpics i llocs comuns notablement estesos. Per al cas d'Espanya, la recerca ha aprofundit especialment en tres direccions: en els actors polítics que van rebutjar el procés de canvi i en aquells que propugnaven una reforma de limitat abast; en les continuïtats entre el personal polític de la dictadura i de

la democràcia, i en les actituds i accions de les organitzacions empresarials. En el cas de Portugal, s'ha aprofundit especialment en l'anàlisi d'un actor fonamental, el Partit Socialista, especialment el seu paper tant en un escenari complex i conflictiu de la fase revolucionària, com en l'elaboració de la Constitució de 1976 i en la fase postrevolucionària. D'altra banda, la recerca ha aprofundit també en l'experiència i la memòria de la reforma agrària en la pagesia lusitana.

L'esquerra argentina, molt escassament estudiada fins ara, ha estat objecte de particular atenció, atenent la seva diversitat i al seu paper al final de la dictadura. També s'ha avançat en l'estudi de la cultura com a espai de socialització política, que va influir decisivament en les actituds polítiques sobretot dels joves. En el cas xinès, s'ha dedicat especial atenció a la violència política, especialment dels grups de l'extrema esquerra, i en particular del seu fracàs davant l'acció dels primers governs democràtics i de la pèrdua de suports socials. Igualment s'ha realitzat una anàlisi comparada de l'amnistia laboral espanyola i la reparació als treballadors xilens acomiadats durant la dictadura xilena.